

Human Rights Education for Active
Citizenship in the Western Balkans

23. regionalna Škola ljudskih prava za mlade, Mitrovica, Kosovo Novembar 2012. godine

“Podeljene zajednice – različitosti i dijalog” bila je tema 23. regionalne Škole ljudskih prava za mlade organizovane u okviru regionalnog programa Edukacija za ljudska prava i aktivno građanstvo na Zapadnom Balkanu. Škola je održana u Mitrovici, na Kosovu od 8. do 13. novembra.

Mitrovica, kao podeljeni grad, odabrana je za mesto susreta polaznika – aktivista iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Kosova, Crne Gore i Srbije. Učesnici su imali priliku da nauče o životu u etnički i fizički podeljenom gradu iz prve ruke i saznaju kako te podele utiču na svakodnevni život građana.

Putem predavanja, radionica i diskusija polaznici Škole su istražili događaje koji su doveli do ovakve podeljenosti jedne zajednice. Upoznali su se sa hronologijom događaja na Kosovu devedesetih godina prošlog veka, koji su doveli do usvajanja deklaracije o nezavisnosti Republike Kosovo. Takođe, slušali su o izazovima sadašnjeg života, o segregaciji, socijalnoj isključenosti, kulturnoj, ekonomskoj, političkoj i obrazovnoj podeljenosti. Ovo predavanje i diskusiju vodila je Valdete Indrizi, jedna od osnivača nevladine organizacije Community Building Mitrovica.

Željko Tvrdišić i Musa Mustafa podelili su sa polaznicima svoja novinarska iskustva o ulozi koju su odigrali mediji, kako i dalje utiču na podvojenost dveju zajednica, ali i kako mogu doprineti jačanju građanske solidarnosti i integraciji.

Školu su posetili predstavnici vlade Kosova Sadri Ferati i Avni Sahiti. Polaznici su unapred pripremili pitanja za njih – želeli su da razgovor bude ne samo kvalitetan, već i da dobiju direktne odgovore na pitanja koja ih zanimaju. Polaznici su ovu sesiju ocenili kao veoma važnu i korisnu. Kako izgleda život njihovih vršnjaka u Mitrovici imali su priliku da čuju od aktivista iz raznih etničkih zajednica iz severnog dela Mitrovice. Rad i zalaganje nevladinog sektora bili su tema radnog ručka sa predstavnicima organizacije D4D i Fonda za humanitarno pravo na Kosovu, organizovanog od strane TACSO kancelarije u Prištini. U cilju osnaživanja za reagovanje u situacijama koje karakterišu predrasude i nasilje, za polaznike je organizovana radionica koju je vodila Tamara Tomašević.

Poseban događaj za učesnike 23. regionalne Škole bila je žurka sa posebnim gostima – muzičke grupe *Mitrovica Rock School* (<http://www.mitrovicarockschool.org/>). Pored odlične muzike, ovi bendovi u svojim

tekstovima šalju snažnu poruku – da granice između ljudi ne bi trebalo da postoje i da podeljenosti moraju biti prevaziđene.

Učesnica Valentina Jakopec iz Zagreba, Hrvatska, ovako opisuje svoje učešće u Školi: „Škola na Kosovu bila je posebna iz nekoliko razloga. Prije svega, tema koja govori o podijeljenim zajednicama i životu u njoj za nas je bila priča s kojom se nikada nismo susreli direktno. Bila sam šokirana činjenicom koliko su mladi ljudi ograničeni, koliko osnovna ljudska prava nisu ispoštovana. Slobodna kretanja, sloboda govora, pravo na okupljanje, osnovne slobode koje su potrebne mladima za normalno odrastanje su im uskraćene. To me najviše pogodilo. Željela bih im čestitati na hrabrosti i snazi, nije lako. Također, posebnost ove škole jesu nova prijateljstva i ona koja smo zapečatili za do kraja života. Željela bih zahvaliti sudionicima, regionalnim i lokalnim koordinatoricama i koordinatore. Bilo je ovo predivno iskustvo koje se pamti cijeli život.”

Utisci Tijane Mirković iz Beograda, Srbija: „Moram priznati da je ova škola bila nešto jako posebno za mene. Krenula sam sa činjenicom da stvari koje znam verovatno nisu tačne, i da me zaista zbunjuju. Želela sam da odem da vidim, i saznam nešto što bi mi pomoglo da sastavim jasniju sliku situacije koja se dešava na Kosovu. Moram priznati da sam se vratila sa mnogo više pitanja koja nisam imala pre Škole i pomalo zbunjena celom pričom. Ali sigurno srećna što sam bila na Školi, i imala priliku da se vratim sa slikom koja je sada doista jasnija nego pre, no i dalje nije cela. Sigurno ću nastaviti dalje da istražujem o situaciji koja se dešava na Kosovu, i nadam se da ću naći odgovore na sva pitanja koja imam.”

Takođe, Miloš Kovačević iz Novog Sada, Srbija, kaže: „23. regionalna Škola ljudskih prava se na moje veliko oduševljenje održala na Kosovu, i to u samom epicentru međuetničkog sukoba - Mitrovici. Nikada do sada nijedna tema regionalne škole nije bila povezanija sa mestom na kome se održava. I zaista, da smo se bavili podeljenim zajednicama pre 25 godina, idealan grad za to bio bi Berlin. Danas je, nažalost ta destinacija Mitrovica. Naravno, poređenje situacije u Mitrovici sa hladnoratovskim Berlinom bilo bi nategnuto, ako ne i neprikladno. Nema zida. Niko vas neće upucati ukoliko pokušate da pređete na „neprijateljsku” stranu grada. Međutim, ono što vas hoće sačekati na obe strane grada je opšta nacionalistička histerija i barikade pri samom ulasku u severni deo Mitrovice. Utisak koji sam stekao na radionicama je da na Kosovu vlada pravi policijski, administrativni i statistički kaos. Niko ne raspolaže relevantnim informacijama o broju i raspoloženju Srba na Kosovu, dok sa druge strane naporima kosovske vlade po pitanju povratka i integracije Srba u kosovske institucije i društvo izostaju rezultati. Moj utisak je da se bitni pomaci u smeru lagodnijeg života Srba na Kosovu neće dogoditi sve dok, sa jedne strane, Srbija jasno ne poruči Srbima sa Kosova, da je Kosovo sada njihova država, isto onako kako je to Hrvatska poručila Hrvatima u Bosni i Hercegovini. S druge strane, kosovska vlada mora iskrenije da primenjuje Ahtisarijev plan i da uveri Srbe sa Kosova da su dobrodošli kao punopravni građani novonastale Republike Kosovo.”

I Srđana Petkovića iz Bijeljine, Bosna i Hercegovina: „Bila je ovo moja prva regionalna Škola ljudskih prava, prošao sam osnovni nivo Škole, pa napredni i dođoh do regionalne. I gdje bi ona mogla biti, pa na Kosovu, isprva sam bio zamišljen i začudjen, da li uopšte da idem, jer to je Kosovo, mediji pisu svašta, tamo se događaju strašne stvari. Ipak odlučio sam da idem, i tako željan znanja o tome šta se dešava “dole” krenuo sam na put. Tema je bila delikatna, bar za nas koji smo dolazili iz drugih zemalja koji i nemaju baš dovoljno informacija šta se to događa, tako da se isprva nisam upuštao u duboke rasprave. Polako smo kroz dane shvatali situaciju, upoznavali ljude, i uviđali da je tamo “dole” ista situacija kao i kod nas. Oduševili su me predavači, koji su nam prenijeli mnogo informacija, bilo je super to što smo imali mogućnost čuti dvije strane iste priče, i Albance i Srbe. A tek ti ljudi, ljudi koji sa kojima sam proveo tih šest dana su nevjerovatni, stvarno su super, ostaće mi u sjećanju, i nikada neću zaboraviti predivno provedeno vrijeme na Kosovu, u Kosovskoj Mitrovici, i predivnoj Prištini, sa tim predivnim ljudima, koji su tu tmurnu stvarnost konflikta učinili ljepšom. I tada shvatiš da jednu državu ne čine političari i njihovi govori, nego ljudi, obični građani koji mogu zajedno da žive, a da se ne dijele u takozvane “podjeljene zajednice.”

Amira Softić iz Pljevlja, Crna Gora, kaže: „Moja prva regionalna Škola ljudskih prava, i to baš održana na Kosovu, specifičnom mjestu na Balkanu. Iz više razloga željela sam da prisustvujem ovoj školi, da bih upoznala nove ljude, i Kosovo na pravi način, svojim očima. Svih šest dana, koliko je sve to trajalo, bilo je predivno, dani su prolazili veoma brzo. Prvo predavanje je održala g-đa Valdete Idrizi, polako smo dolazili do jednog dijela istine u Mitrovici. I tako dan za danom, novi predavači koji vrijedno rade svoj posao i pomažu da što bolje sagledamo stvarnu situaciju. Imali smo priliku da čujemo životne priče ljudi različitih nacionalnosti koji žive u Mitrovici. A zatim, posle teških tema, došao je i izlet u Prištinu, gdje smo imali radni ručak sa organizacijama TACSO, D4D i dr. Proveli smo divne sate obilazeći grad. A onda kao što svemu dođe kraj, tako je i ovom predivnom druženju. Ljudi sa kojima sam se družila ostaće mi u sjećanju. Drago mi je što sam stekla nova saznanja, o tome kako je težak život u podijeljenim zajednicama, kako nastaviti posle svega lošeg. Nadam se da će se situacija na Kosovu popraviti, i da će nove generacije raditi na tome da se greške ne zaborave, a kamoli ponove.”

I Selviye Kurti iz Kosovske Mitrovice, Kosovo: „23. regionalna Škola ljudskih prava koja je održana na Kosovu, na temu podijeljenih zajednica i sukoba među njima, je po mom mišljenju bila veoma zanimljiva. Tema je bila poprilično teška za razumevanje za neke polaznike iz drugih zemalja, možda zato što nisu bili dovoljno obavešteni o realnosti na Kosovu, ili se nisu susretali sa ovom vrstom situacije u svojim zemljama, ali na kraju to je i cilj ovog regionalnog programa, da se učesnici suoče sa prošlošću i sadašnjošću kako bi gradili budućnost, da se upoznaju bolje i da prevaziđu predrasude. Tema Škole je bila veoma osetljiva, zahtevala je punu pažnju kako bi se objasnila situacija na Kosovu za ljude koji ne žive ovde, jer ponekad je čak i za građane Kosova teško da razumeju i prihvate stanje, ali nažalost to je realnost. Meni se jako dopala ova Škola, zato što je omogućila mojim prijateljima iz regiona da dođu i vide kako izgleda život u mojoj državi i da promene

lošu sliku koju su neki mediji i društva prikazivali godinama. Mnogo prijatelja je reklo da im je ovo bio prvi put da borave na Kosovu, i da su uživali ovde. Učestvovanje na regionalnoj Školi ljudskih prava bila je velika prilika da se prevaziđu predrasude u vezi sa životom i kulturom Kosova, i to me čini srećnom i zadovoljnom.”

Jelena Džombić
Koordinatorica projekta
Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji